

Genoeg Rheden voor kunst en cultuur

Kadernotitie voor een nieuwe cultuurnota

Amsterdam, 22 oktober 2003

Karin Schaafsma
Rento Zoutman

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Breed geschakeerd cultureel leven	4
2 De professionele organisaties voor kunst en cultuur	6
2.1 Kunsthuis 13	6
2.2 De Alliantie	7
2.3 Bibliotheken	8
2.4 Muziekschool	8
2.5 Adviescommissie Kunst en Cultuur	9
2.6 Toeristisch Platform/VVV's	9
2.7 Overige organisaties	10
3 Amateurkunst	11
3.1 Conclusies naar aanleiding van enquête gesubsidieerde verenigingen	11
3.2 Conclusies naar aanleiding van enquête niet-gesubsidieerde verenigingen	12
3.3 De Rhedense Muziek Federatie (RMF)	12
4 Gemeente Rheden	14
4.1 Beleid en financieel kader	14
4.2 Onderwerpen in verband met de nieuwe cultuurnota	15
5 Tussenstand: beeld in vogelvlucht	18
5.1 Samenvatting	18
5.2 Centrale thema's	19
5.3 Aanvulling op de thema's	19
6 Naar een nieuwe cultuurnota	21
Bijlagen	
Bijlage 1 Samenstelling van de klankbordgroep	24
Bijlage 2 Gegevens Culturele Atlas 2001	25
Bijlage 3 Beschrijving van organisaties voor kunst en cultuur	26
Bijlage 4 Criteria basissubsidie	34
Bijlage 5 Resultaten enquête gesubsidieerde verenigingen	35
Bijlage 6 Resultaten enquête niet-gesubsidieerde verenigingen	39

Inleiding

In het Collegeprogramma 2002-2006 schrijven Burgermeester en Wethouders van de gemeente Rheden dat zij in 2003 een cultuurnota opstellen. De nota zal een algemeen kader formuleren met een visie, met beleidsuitgangspunten en met doelen voor de gehele culturele sector. Daaraan voorafgaand willen zij de Rhedense cultuur in al zijn facetten nog eens nader uitdiepen. Het College van Burgermeester en Wethouders vindt het verder belangrijk dat de nota in nauwe samenspraak met het culturele veld tot stand komt.

In maart 2003 verleende de gemeente Rheden aan DSP-groep uit Amsterdam de opdracht het proces naar de nieuwe cultuurnota te begeleiden. Dat proces is opgesplitst in drie fasen: het ontwerp van een kadernota (fase 1), een inspraakperiode (fase 2) en de uitwerking tot de definitieve nota (fase 3). Op uitnodiging van de gemeente nam een vertegenwoordiging van het culturele veld zitting in een klankbordgroep¹. Deze groep leverde informatie en 'inside' kennis aan met betrekking tot het culturele leven in Rheden en dacht mee in het proces dat uitmondt in de cultuurnota.

Leeswijzer

Fase 1 is inmiddels afgerond en voor u ligt de kadernota.

Het eerste hoofdstuk geeft een algemene schets van de kunst en cultuur in de gemeente Rheden, waarna een focus op de diverse professionele organisaties voor kunst en cultuur volgt in hoofdstuk 2. De amateurkunst is onderwerp van het derde hoofdstuk, hoofdstuk 4 gaat in op het huidige beleid en de financiële kaders van de gemeente. Ook de onderwerpen die voor de gemeente relevant zijn in verband met de nieuwe cultuurnota, worden in dit hoofdstuk genoemd. In hoofdstuk 5 geven we de tussenstand weer in de vorm van een korte samenvatting, aangevuld met thema's die genoemd zijn in de verschillende interviews en bijeenkomsten van de klankbord groep. Hoofdstuk 6 tenslotte bevat onze aanbevelingen voor de nieuwe cultuurnota.

Noot 1 Zie voor de samenstelling van de klankbordgroep bijlage 1.

1 Breed geschakeerd cultureel leven

De provincie Gelderland inventariseerde in haar *Culturele Atlas 2001* wat de Gelderse gemeenten aan kunst en cultuur 'doen' en hoe zij hun geld besteden. De gegevens werden door de gemeenten zelf verstrekt. Ongeveer 25% van de gemeenten heeft haar culturele beleid vastgelegd in een beleidsnota. De gemeente Rheden staat in deze atlas als volgt gekenschetst: "Rheden heeft een breed geschakeerd en intensief cultuurbeleid met veel aandacht voor de jeugd en de samenwerking van culturele instellingen (veel particuliere initiatieven) onderling. Opvallend is het uitgebreide beleid op gebied van beeldende kunst (onder andere Kusthuis 13). Er zijn ruime mogelijkheden voor muziekonderwijs en andere vormen van cultuureducatie. (...) Verder is er een cultuurprijs, aandacht voor het TV Toys museum, de amateurkunst, monumentenzorg, cultuurtoerisme, een filmhuis, literaire avonden, te veel om op te noemen."

Bestedingen aan kunst en cultuur

De *Culturele Atlas 2001* vermeldt dat de Gelderse gemeenten gemiddeld 52 euro per hoofd van de bevolking aan kunst en cultuur besteden – al zijn de onderlinge verschillen groot (de bedragen variëren tussen de 120 en 15 euro). Ten opzichte van de deze 52 euro besteedt Rheden – met 36.02 euro per hoofd van de bevolking – beneden het gemiddelde aan kunst en cultuur. Waar de gemeente opvallend hoog op scoort, is de variëteit van de sectoren die zij subsidieert: maar liefst aan 19 van de 21 sectoren besteedt de gemeente Rheden geld². Op andere punten springt de gemeente er in haar bestedingen niet opvallend uit.

Kunstaanbod

Rheden heeft een breed en tamelijk gespecialiseerd kunst- en culturaanbod. Daarmee onderscheidt de gemeente zich in positieve zin van gemeenten met een vergelijkbare omvang.³

Kunsthuis 13 en De Alliantie spelen waar het om het aanbod gaat, een centrale rol in het kunstenveld. Kunsthuis 13 organiseert exposities, concerten, voorstellingen, festivals en evenementen in eigen huis, De Alliantie doet dat verspreid over de gemeente (onder meer in openluchttheater De Pinkenberg, diverse muziektenten, op landgoed Avegoor en in kasteeltuin Middachten). Daarnaast is een fors aantal andere organisaties actief: de bibliotheek (drie vestigingen), de muziekschool, Filmhuis Dieren, schouwburg Theothorne en culturele attracties als Museum TV Toys en De Spelerij/De Uitvinderij (een speel- en avonturenpark voor kinderen met theater).

Ook wonen en werken zo'n 60 beeldend kunstenaars in de gemeente en zijn er op het gebied van de podiumkunsten diverse losse initiatieven.

Noot 2 Zie bijlage 2 : gegevens *Culturele Atlas 2001*.

Noot 3 Het voorzieningenniveau kan gekarakteriseerd worden aan de hand van het ringenmodel (Wijn, 2003). In de kern bestaat het gemeentelijk cultuurbeleid uit een beperkt aantal elementen dat in nagenoeg alle gemeenten aanwezig is: vormgeving van de openbare ruimte, monumentenzorg, archiefwerk, de bibliotheek en amateurkunst. In gemeenten tot 30 à 40.000 inwoners beperkt cultuurbeleid zich meestal tot deze voorzieningen. Gemeenten met een inwonertal tussen 40 en 100.000 hebben in de regel ook andere voorzieningen, zoals een jazz- of poppodium, een multifunctioneel accommodatie, een instituut voor kunstzinnige vorming, een lokale (radio)omroep en specifieke middelen voor beeldende kunst (percentage regeling, fonds, kunstuitleen). Vanuit het ringenmodel bezien heeft de gemeente Rheden een goed voorzieningenniveau.

Amateurverenigingen

De gemeente Rheden subsidieert zo'n 30 verenigingen op het gebied van amateurkunst. Het gaat om muziekverenigingen (fanfarecorpsen, harmonie-orkesten, showorkesten, zangkoren, een theaterkoor, accordeonorkesten, een blaaskapel), toneel-, schilders- en schrijversverenigingen. Er zijn ook niet-gesubsidiëerde verenigingen en clubs op het gebied van amateurkunst actief. Bij de gemeente zijn daar rond de 25 van bekend.

Draagvlak

Kunst en cultuur in Rheden wordt breed gedragen. Door sponsors, door donateurs, door een actieve, lokale middenstand die regelmatig ook culturele activiteiten (mede)organiseert en niet te vergeten de ongekend grote schare vrijwilligers. Een groot deel van de professionele culturele organisaties draait op vrijwilligers en de verenigingen voor amateurkunst ook.

Andere karakteristieken

Rheden kent kortom een divers en breed gedragen cultureel leven. Andere karakteristieken van de gemeente zijn:

- De grote geografische spreiding. De gemeente bestaat uit drie ongeveer even grote plaatsen en een viertal kleinere die verspreid liggen over een relatief groot oppervlak zonder natuurlijk centrum.
- De ligging vlakbij Arnhem. Arnhem heeft een groot en divers aanbod op het gebied van de kunsten en inwoners van de gemeente Rheden kunnen daarvan dus gemakkelijk gebruik maken.
- Het culturele aanbod in Rheden is niet per kunstdiscipline georganiseerd (de belangrijkste organisaties bieden een multidisciplinair aanbod: én beeldende kunst tentoonstellingen én concerten én theater plus allerlei mengvormen daartussen – ook tussen professionele en amateurkunst).
- De ligging van de gemeente Rheden en de bijzondere locaties (kastelen, landgoederen) bieden mogelijkheden kunst en cultuur te verbinden met landschappelijk schoon. Daarmee heeft Rheden de mogelijkheid van natuurtoeristen ook cultuurtoeristen te maken.

2 De professionele organisaties voor kunst en cultuur

In dit hoofdstuk volgt een korte beschrijving van de professionele organisaties voor kunst en cultuur in de gemeente Rheden. Een meer uitgebreide beschrijving is in bijlage 3 opgenomen.

2.1 Kunsthuis 13

Kunsthuis 13 is gevestigd in Velp en biedt tentoonstellingen, concerten, voorstellingen en literaire avonden. Het aanbod is in de eerste plaats gericht op de eigen regio, maar heeft een grotere uitstraling.

Sinds 2002 heeft kunsteducatie een enorme vlucht genomen. In totaal hebben 1400 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs het Kunsthuis bezocht. Sommige activiteiten zijn ontstaan in samenwerking met EduArt (provinciale steunfunctie), andere zijn zelfstandig door de educatieve werkgroep van Kunsthuis 13 opgezet. Voor 2003 heeft Kunsthuis 13 een maximum van 1500 leerlingen gesteld. Een groter aantal gaat de capaciteit aan menskracht (organisatie) te boven.

Nieuw in 2003 was *De Rhedense Lente*, een initiatief van Kunsthuis 13, in samenwerking met De Alliantie. In *De Rhedense Lente* wordt een aantal vaste onderdelen van de programmering van beide organisaties gebundeld. Daarnaast biedt het format van *De Rhedense Lente* de mogelijkheid voor andere organisaties (waaronder verenigingen voor amateurkunst) om aan te haken.

Kunsthuis 13 is een netwerkorganisatie die samenwerkt met vele andere organisaties, onder andere De Alliantie, bibliotheek Velp, een aantal galeries, Netwerk Actuele Muziek, Boekhandel Jansen en de Feijter, Messiaenacademie, amateurverenigingen (onder meer in verband met een accordeon week-end), scholen en EduArt (provinciale steunfunctie). Het netwerkarakter komt verder tot uiting in de organisatie van de sponsorclub (club 13).

Kunsthuis 13 ontving in 2002 – naast subsidie van de gemeente – een substantieel bedrag aan subsidies van anderen en sponsorgelden. De opbrengsten aan eigen activiteiten stegen sterk, met name door de inkomsten uit entree, verhuur en de educatieve projecten. De organisatie kon het jaar 2002 met een (klein) positief resultaat afsluiten.

Evaluatie

- Kunsthuis 13 heeft een duidelijk, eigen gezicht (en een eigen cijfer: 13).
- Kunsthuis 13 is sterk in samenwerking en het leggen van dwarsverbanden (netwerkorganisatie). Dit leidt niet alleen tot nieuwe en gewilde evenementen en projecten zoals *De Rhedense Lente* en kunsteducatieprojecten, maar ook tot het bereiken van sponsors.
- De positie van de directeur is kwetsbaar. Het reilen en zeilen is in grote mate van haar afhankelijk en er bestaat een grote discrepantie tussen het 28 uur dienstverband en het aantal uren dat de functie in de huidige situatie vraagt (60 à 70 uur per week). Directeur en bestuur van Kunsthuis 13 zijn in gesprek over hoe deze kwetsbaarheid verminderd kan worden.
- Het is in de huidige situatie moeilijk ambities en capaciteit in de juiste verhouding te brengen. Dit geldt met name voor kunsteducatie. De vraag is groter dan capaciteit, betekent dit capaciteit vergroten of 'nee' verkopen?

2.2 De Alliantie

De Alliantie

- ontwikkelt en presenteert exposities beeldende kunst, (kin-der)theatervoorstellingen en concerten op diverse locaties in de gemeente (openluchttheater De Pinkenberg, landgoed Avegoor, kasteeltuin Middachten en Muziektent Velp), kunstkijktochten en diverse festivals zoals het tweejaarlijkse IJselfestival en *Jong Goed* (i.s.m. Kunsthuis 13).
- brengt jaarlijks een kunstkalender en een kunstagenda uit;
- beheert en exploiteert openluchttheater De Pinkenberg en vier muziektenten;
- adviseert de gemeente over aankopen en opdrachten beeldende kunst in de openbare ruimte; heeft daarnaast de taak de gemeentelijke kunstcollectie op te starten, te registreren, te beheren en tentoon te stellen;
- kent jaarlijks (tenzij er niet genoeg aanmeldingen zijn) de Burgemeester de Bruinprijs toe, een culturele aanmoedigingsprijs voor Rhedens talent.

Het aanbod van De Alliantie richt zich in de eerste plaats op de gemeente Rheden, maar heeft in sommige gevallen een groter bereik – met als uitschieter de tentoonstelling *Follies-waardevolle waanzin*, dat de landelijke pers haalde en diens gevolg ook publiek uit het land.

De samenwerking met Kunsthuis 13 groeit. Die bestaat met name op het gebied van programmering (*De Rhedense Lente*, *Jong Goed*) en op het gebied van (het delen van) faciliteiten.

De Alliantie sloot 2002 af met een negatief resultaat.

Evaluatie

- Binnen De Alliantie wordt een aantal zeer uiteenlopende taken gecombineerd:
 - 1 ontwikkelen en presenteren van exposities, beeldenroutes, voorstellingen en concerten;
 - 2 adviseren van de gemeente op het gebied van beeldende kunst aankopen en -opdrachten;
 - 3 beheer en exploitatie van een openluchttheater en vier muziektenten.Deze combinatie van taken maakt de organisatie breed maar ook enigszins versplinterd.
- De financiële situatie van De Alliantie is zorgelijk. In overleg met de gemeente wordt gewerkt aan oplossingen die onder meer gezocht worden in een heldere overeenkomst met betrekking tot het advieswerk en het doorlichten van de huidige beheertaken.
- Het vinden van sponsors blijkt uitermate moeilijk, onder andere omdat De Alliantie geen duidelijk, herkenbaar gezicht heeft.
- De Alliantie steunt sterk op de persoon van de directeur en dat maakt de organisatie kwetsbaar.
- In tegenstelling tot de andere locaties (Middachten en Avegoor) die veel publiek trekken, heeft het openluchttheater heeft (nog) geen herkenbaar profiel. Alleen de kindertheatervoorstellingen lopen er goed. De Alliantie wil het openluchttheater dan ook helderder profileren als plek voor theater, onder meer door middel van een eigen (één of tweejaarlijkse) theaterproductie.

2.3 Bibliotheken

In de gemeente Rheden zijn drie gelijkwaardige bibliotheken, met ieder een eigen, in bereik vergelijkbaar werkgebied: Velp, Rheden en Dieren. Iets meer dan een kwart van de inwoners van de gemeente is ingeschreven bij de bibliotheek. De bibliotheek heeft daarnaast een groot aantal gebruikers die geen lener zijn. Naar schatting gaat het hier om ongeveer 50 procent van de Rhedense bevolking.

De bibliotheek organiseert regelmatig culturele activiteiten en specifieke dienstverlening. Voorbeelden zijn onder meer de lezingen, speciale activiteiten met de scholen (zoals recent de Jip- en Janneke week) en het internet café voor senioren.

Waar mogelijk werkt men samen met andere instellingen en organisaties. De ervaring is dat de samenwerking met het onderwijs op een vanzelfsprekende manier tot stand komt, maar dat andere (culturele) instellingen niet direct aan de bibliotheek denken.

De bibliotheek wordt gesubsidieerd door de gemeente. Prestatie afspraken zijn gericht op kwantitatieve gegevens, zoals aantallen uitleningen, leden enzovoort.

In het kader van de herstructurering van de bibliotheken wordt gewerkt aan de realisatie van de basisbibliotheek.

Ambities

- verkennen van de winst die kan worden behaald in de dienstverlening met de realisatie van de basisbibliotheek;
- de wens om meer open te zijn (van 10.00 – 20.00 uur);
- uitbreiding en promotie van digitale diensten;
- meer benutten van de mogelijkheden voor samenwerking met andere (culturele) instellingen bij het organiseren van evenementen (zoals *de Rhedense Lente*) en cultuureducatie (ontwikkelen CKV-pakket);
- realiseren van een culturele jaaragenda (de eerste poging daartoe is gestrand op gebrek aan personele capaciteit en kosten).

2.4 Muziekschool

Stichting Musica Allegra is in september 1999 van start gegaan. Deze muziekschool heeft toen een nieuwe opzet gekregen.

De stichting heeft een overeenkomst van dienstverlening met de gemeenten Rheden, Brummen, Doesburg en Rozendaal. Deze gemeenten kopen bij Musica Allegra verschillende diensten in:

- onderwijs in algemene musische vorming (AMV, muziekles voor de basisscholen),
- inzet van bevoegde docenten voor onderwijs aan harmonieorkesten en fanfares,
- ondersteuning van ensembles en orkesten.

Naast een aanbod van jaarcursussen verzorgt Musica Allegra kortlopende cursussen. De muziekschool werkt aan nieuw aanbod. Verder realiseert Musica Allegra met anderen soms speciale producties (zoals de voorstelling *Alice in Wonderland*, uitgevoerd op de bodem van het openluchtzwembad in Rheden).

Musica Allegra heeft een contractsubsidie (looptijd vier jaar) van de gemeente die eind 2003 afloopt.

Evaluatie

Een knelpunt dat door Musica Allegra wordt ervaren is dat zij slechts beperkte personele capaciteit en geld hebben voor het ontwikkelen van nieuwe producten en om samen te werken met andere (culturele) organisaties (opzetten van culturele activiteiten, samenwerking op gebied van marketing en PR). Terwijl dit precies ook de ambities van de organisatie zijn.

2.5 Adviescommissie Kunst en Cultuur

In 1984 is als opvolger van de Culturele Raad de Adviescommissie Kunst en Cultuur Rheden (AKC) opgericht. Deze commissie adviseert de gemeente gevraagd en ongevraagd over het cultuurbeleid en in het bijzonder over de aanvragen op het terrein van kunst en cultuur die een beroep doen op het budget vrije ruimte van de gemeente. Activiteiten met een experimenteel of vernieuwend karakter komen in aanmerking voor subsidie. Zij dienen in de gemeente Rheden plaats te vinden en voor alle inwoners toegankelijk te zijn.

De gemeente legt subsidieaanvragen op het terrein van kunst en cultuur voor aan de AKC. Uitgangspunt, doelstelling, werkwijze en samenstelling van de AKC zijn vastgelegd in een notitie uit 1984. Binnen de AKC (14 leden) zijn de grotere culturele instellingen vertegenwoordigd, zoals Kunsthuis13, De Alliantie, de muziekschool en de bibliotheek. Daarnaast zorgt men voor leden van de commissie die afkomstig zijn uit diverse kunstdisciplines. De leden hebben zitting op persoonlijke titel.

Evaluatie

- De AKC signaleert dat de criteria voor subsidie vanuit het budget vrije ruimte het onmogelijk maken succesvolle, zich herhalende activiteiten vanuit dit budget te subsidiëren.
- De communicatie met de gemeente over ontwikkelingen in het kunst -en cultuurbeleid en rond de advisering over het budget vrije ruimte verloopt niet altijd goed. De commissie heeft niet altijd een duidelijk zicht op hoeveel er nog beschikbaar is binnen het budget vrije ruimte, omdat de gemeente ook geld uit dit budget besteedt en niet altijd doorgeeft aan de AKC in hoeverre de adviezen worden opgevolgd. Ook mist de commissie een duidelijke omschrijving van haar positie in de adviesstructuur en zou die wel graag hebben.

2.6 Toeristisch Platform/VVV's

De VVV beschikt over agentschappen in Velp en Dieren. Verder zijn er op diverse locaties serviceposten die worden 'gerund' door ondernemers. Tachtig ondernemers hebben zich verenigd in het Toeristisch Platform Zuid-Oost Veluwezoom. Dit platform, dat drie keer per jaar bijeenkomt, zorgt voor uitwisseling van ideeën tussen ondernemers, contacten met de gemeente (en soms advies aan de gemeente), realiseert arrangementen en zorgt voor promotie. Jaarlijks geeft het platform een gidsje uit met toeristische informatie.

Ambities

- Grotere evenementen als de *Follies* tentoonstelling aangrijpen om meer te doen met arrangementen. Nu heeft niet één ondernemer meegedaan.
- Fiets- en wandelroutes realiseren die in het teken van cultuur staan.

2.7 Overige organisaties

Er zijn naast de hierboven beschreven organisaties nog diverse andere organisaties en initiatieven die deel uitmaken van het fijnmazig kunst en cultuurnet van de gemeente Rheden en dat mede vormen. Een volledige opsomming is onmogelijk, wij noemen hier:

- Vestiging van de regionale kunsttuleen in Velp (SBK Gelderland);
- Filmhuis Dieren;
- Schouwburg Theothorne;
- TV Toys Museum;
- Stichting Smeedwerk Locatie-Theater
- Theaterwerkplaats De Smederij;
- De Spelerij/De Uitvinderij;
- Stichting Zomerfeest aan de IJssel;
- Groep X (organiseert concerten en tentoonstellingen in de dorpskerk in Rheden);
- Kinderatelier Velp Kunsteducatie;
- Oudheidkundige Kring Rheden/Rozendaal;
- Alliance Francaise;
- diverse (andere) verenigingen voor amateurkunst (zie het volgende hoofdstuk).

3 Amateurkunst

De gemeente Rheden kent jaarlijks rond de dertig verenigingen voor amateurkunst een (basis) subsidie toe. In 2002 waren het 29 in totaal. Daarnaast zijn in Rheden ongeveer 25 niet-gesubsidieerde verenigingen.

Verreweg het grootste deel van de gesubsidieerde verenigingen (15) zijn muziekverenigingen en koren (harmonieorkesten, fanfarecorpsen, accordeonorkesten, koren). Verder wordt een schrijverscollectief gesubsidieerd, vijf toneelverenigingen, een Line Dance vereniging, drie schildersverenigingen, een activiteitencommissie, een culturele commissie en de Stichting Dorpshuis Laag Soeren. Ook de Stichting Filmhuis Dieren ontvangt een basissubsidie.

De criteria voor het ontvangen van basissubsidie zijn omschreven in de nota Amateurkunst uit 1996⁴.

De subsidie dekt (een deel van) de kosten van professionele begeleiding en huisvesting. Jaarlijks wordt een maximum bedrag vastgesteld op basis van de aanvragen en het beschikbare budget.

DSP-groep heeft twee enquêtes⁵ gehouden onder de Rhedense verenigingen voor amateurkunst (één enquête onder de gesubsidieerde en één onder de niet-gesubsidieerde verenigingen), om een indruk te krijgen van de onderwerpen die in deze wereld een rol spelen. Ook hebben we een interview gehouden met de huidige voorzitter van De Rhedense Muziek Federatie (RMF). De RMF is het samenwerkingsverband van een groot deel van de Rhedense muziekverenigingen.

3.1 Conclusies naar aanleiding van enquête gesubsidieerde verenigingen

Presentaties en publiek

Van de 25 verenigingen die hebben gereageerd, is er één die geen presentaties geeft. Van de overige 24 worden de meeste presentaties bezocht door voornamelijk familieleden en dergelijke. Zeven van de 24 verenigingen geven aan dat voornamelijk mensen van buiten de eigen kring (belangstellenden) de presentaties bezoeken.

Elf van de 24 verenigingen geven zes of meer optredens per jaar.

Opvallend is dat – in tegenstelling tot de informatie uit het interview met de RMF (zie 3.3) – slechts vier van de 25 verenigingen aangeven over onvoldoende presentatiemogelijkheden te beschikken.

Samenwerking

De samenwerking tussen verenigingen is vrij groot, slechts één van de 25 verenigingen geeft aan niet samen te werken. Materiaal/instrumenten lenen/uitlenen en gemeenschappelijk optredens organiseren scoren qua samenwerking het hoogst.

Professionele ondersteuning

Van de 25 respondenten geven 21 aan professioneel begeleid te worden.

Noot 4 Zie bijlage 4 voor een omschrijving van deze criteria.

Noot 5 Zie bijlage 5 en 6 voor de resultaten.

Vrijwilligers

Vier van de 25 verenigingen hebben te weinig vrijwilligers.

Eigen inkomsten

Drie van de 25 respondenten genereert geen eigen inkomsten middels contributie en (maar) 6 geven aan dat entreegelden een bron van inkomsten vormen. Iets minder dan de helft van de respondenten wordt gesponsord.

Rol gemeente

Meer dan de helft van de verenigingen (15) vindt dat de gemeente de taak heeft de amateurkunst structureel te ondersteunen met subsidie.

Opvallend: ongeveer een derde (8) vindt dat de gemeente amateurkunst slechts op beperkte schaal behoeft te financieren.

Slechts één vereniging is van mening dat verenigingen geheel op eigen financiële kracht moeten kunnen draaien.

Samenvattend kunnen we stellen dat de verenigingen niet veel knelpunten naar voren brengen, behalve hun financiële situatie. Nader onderzoek zou moeten verhelderen door welke factoren die slechte financiële situatie wordt veroorzaakt. Op dit moment voert de gemeente Rheden een herijking van de basissubsidies uit. Dit onderzoek geeft wellicht meer inzicht in deze problematiek.

Het beeld dat er onvoldoende accommodaties zijn voor presentaties van de verenigingen voor amateurkunst wordt niet bevestigd. Uit de enquête blijkt dat slechts vier verenigingen dit als een probleem ervaren – hoewel we dit probleem van deze vier individuele verenigingen niet willen bagatelliseren.

3.2 Conclusies naar aanleiding van enquête niet-gesubsidieerde verenigingen

Het aantal respondenten was gering (slechts 7 van de 25 hebben gereageerd) en sommige van de respondenten hebben niet alle vragen beantwoord. De uitkomsten zijn daardoor niet 'hard', knelpunten komen er niet uit naar voren.

De uitkomsten laten zich als volgt samenvatten:

- Het gemiddelde aantal leden van de 7 respondenten is 94.
- Er zijn 4 koren onder de respondenten, 1 toneelverenigingen en de andere 2 valt onder de categorie 'overig' (geen corps of orkest of hobbyvereniging).
- Alle 7 respondenten geven openbare presentaties, 4 voornamelijk binnen en 3 zowel binnen als buiten de gemeente Rheden.
- 3 van de 7 wordt niet professioneel begeleid, de andere vier wel.
- Alle 7 respondenten genereren eigen inkomsten door middel van contributie en daarnaast uit sponsoring (2) en inzamelacties (2).
- 1 vereniging geeft aan over onvoldoende middelen/instrumenten te beschikken, 1 over onvoldoende oefenruimte en 1 over onvoldoende financiële middelen.
- Alle respondenten vinden dat de gemeente de taak heeft amateurverenigingen (mede) te ondersteunen.

3.3 De Rhedense Muziek Federatie (RMF)

De RMF is het samenwerkingsverband van een belangrijk deel van de in de gemeente Rheden gevestigde verenigingen voor amateuristische muziekbeoefening. De federatie beperkt haar taak tot het optimaliseren van de onderlinge verstandhoudingen, het waar nodig coördineren van activiteiten en in voorkomende gevallen fungeren als spreekbuis van de gezamenlijke leden.

De RMF heeft een zeer diverse club van leden met allemaal een eigen beleid. Eén kenmerk is echter gemeenschappelijk: de leden zijn allemaal traditionele verenigingen. Het jongst en minst traditioneel is het theaterkoor Music for All. De RMF krijgt geen subsidie, de contributie van de leden dekt de kosten voor administratie en dergelijke.

Discussie

Discussies binnen de RMF gaan over de volgende onderwerpen:

- Kwaliteit. Een aantal verenigingen vindt eigen scholing en het deelnemen aan concoursen erg belangrijk in verband met (toetsen van) kwaliteit. Andere verenigingen willen vooral vaak optreden voor veel mensen. Kwaliteit is in de criteria voor basissubsidie gewaarborgd door middel van de eis van professionele ondersteuning.
- Een aantal verenigingen wil een eigen opleiding starten in verband met de veranderende relatie met Musica Allegra (zie onder samenwerking).
- Er zijn te weinig accommodaties voor concerten (dit geldt met name voor de verenigingen die geen eigen gebouw hebben). De enquête onder verenigingen (zie 3.2) relativeert dit.

Evaluatie

- Er is momenteel nauwelijks sprake van samenwerking tussen de RMF en andere culturele organisaties in de gemeente, samenwerking binnen de RMF is er wel.
- *Plankenkoorts* – een programma waarin jonge musici van muziekverenigingen een solo spelen, een samenwerking tussen muziekverenigingen en De Alliantie – is in principe een goed initiatief, maar loopt terug in belangstelling.
- De RMF onderhoudt geen relaties met verenigingen buiten het eigen, traditionele circuit.

4 Gemeente Rheden

Cultuur is binnen de gemeente Rheden een apart beleidsterrein en maakt deel uit van de afdeling Samenlevingszaken.

Binnen de gemeentelijke organisatie is één ambtenaar verantwoordelijk voor het beleidsterrein cultuur. Deze functie wordt momenteel ad interim vervuld.

4.1 Beleid en financieel kader

Kunst en cultuurbeleid

Tot op heden beschikte de gemeente Rheden niet over een actuele, algemene cultuurnota. Er bestaat een Notitie Kunstbeleid uit 1988 en die is voor een groot gedeelte achterhaald. In 1997 werd een beleidskader voor het deelterrein beeldende kunst en vormgeving vastgesteld⁶. Het beleid ten aanzien van de amateurkunst is vastgelegd in de nota Amateurkunst uit 1996. Tenslotte vond in 1999 ten gevolge van een bezuinigingstaakstelling een herijking plaats voor alle gemeentelijke beleidsvelden, inclusief dat van cultuur. De onderzoeksresultaten en bezuinigingsvoorstellen werden neergelegd in een rapportage van de werkgroep cultuur.⁷

Bij de gemeente en ook bij de organisaties voor kunst en cultuur is in de jaren daarna de behoefte ontstaan aan een nieuw beleidskader voor de gehele culturele sector. In het Collegeprogramma is deze wens nu vastgelegd in het besluit die cultuurnota in 2003 op te stellen.

Huidig financieel kader

De afwezigheid van een actueel, expliciet geformuleerd cultuurbeleid heeft de gemeente er echter geenszins van weerhouden de financiële voorwaarden voor een breed geschakeerd kunstklimaat te scheppen.

De subsidies die de gemeente verstrekt, zijn globaal in vier verschillende budgetten ondergebracht⁸:

- Het budget *basissubsidies*. In 2003 is in totaal een bedrag van € 93.863,-⁹ begroot. Dit bedrag wordt aangewend voor subsidies aan circa 30 amateurkunst verenigingen, EduArt Gelderland (regionale organisatie die cultuureducatie aanbod ontwikkelt voor scholen), SBK Gelderland¹⁰ en een aantal overige subsidies.
- Het budget *contractsubsidies*. Dit zijn de subsidies aan een aantal professionele organisaties voor kunst en cultuur:
 - 1 de openbare bibliotheken. Voor 2003 is aan basissubsidies een bedrag van € 1.081.540,- opgenomen in de gemeentebegroting;
 - 2 de streekmuziekschool Musica Allegra. Voor 2003 is een bedrag opgenomen van € 179.046,-. Dit bedrag is inclusief de beheer- en exploitatiekosten van de muziekschool;
 - 3 Kunsthuis 13, De Alliantie en schouwburg Theothorne. Deze drie organisaties ontvangen in 2003 samen een totaalbedrag van € 166.367,-.

Noot 6 *Verbeelding in het Vizier, 1997-2000, Beleidskader Beeldende Kunst en Vormgeving* (april 1997).

Noot 7 *Herijking, Rapportage werkgroep Cultuur* (mei 2000).

Noot 8 Onze beschrijving van de huidige financiële situatie is een momentopname.

Noot 9 Dit bedrag is inclusief de in de begroting opgenomen post basissubsidies ad € 10.113 voor product 277 (vormings- en ontwikkelingswerk) dat ook onder het beleidsveld cultuur valt.

Noot 10 De subsidie aan SBK Gelderland vervalt per 2004.

Kunsthuis 13 ontvangt voor 2003 een kleine € 64.000,- (dit is inclusief beheer- en exploitatiekosten). Daarnaast ontvangt Kunsthuis 13 een bedrag om een deel van de hypotheekkosten in verband met de verbouwing te dekken.

De Alliantie ontvangt in 2003 eveneens een bedrag van circa € 64.000,- (inclusief exploitatie en beheer van het openluchttheater en de muziektenten).

schouwburg Theothorne ontvangt 2003 een bedrag van € 38.571,- dat na 2004 vervalt.

- Met ingang van 2003 verviel de bestuurlijke overeenkomst tussen de gemeente Rheden en de Provincie Gelderland inzake de (oude) geldstroom BKBV (beeldende kunst, bouwkunst en vormgeving), die later in het provinciale budget Actieplan Cultuurbereik opging. De gemeente Rheden heeft een bedrag ter grootte van de jaarlijkse bijdrage van de Provincie (€ 18.151,-) structureel vrijgesteld op de gemeentebegroting. Een deel van dit budget (€ 11.344,-) is gereserveerd voor beeldende kunst aankopen met een regionale uitstraling, de rest (een bedrag van € 6.807,-) komt ten goede aan Kunsthuis 13 (zie boven).
- Het budget '*vrije ruimte*' van € 19.070,-, bestemd voor incidentele subsidies voor vernieuwende projecten (nieuw en bijzonder). Het is een flexibel budget dat zowel besteed wordt aan projecten op het gebied van kunst en cultuur, als op het gebied van arbeid&educatie, sport&recreatie, toerisme&recreatie, maatschappelijke zorg en samenlevingsopbouw. Het budget vrije ruimte is NIET specifiek een kunst en cultuur budget (de wethouder welzijn coördineert het), hoewel het merendeel aan initiatieven wordt besteed op het gebied van kunst en cultuur (in 2002 was dat 90% van het budget). Het budget 'vrije ruimte' wordt in drie tranches over het jaar verdeeld om te zorgen dat het hele jaar door aanvragen gehonoreerd kunnen worden.

Verder staat de gemeente Rheden garant voor de exploitatie van Museum TV Toys.

Schaarste

Als we de basissubsidies, contractsubsidies en het budget dat de voormalige bestuurlijke overeenkomst BKBV vervangt, optellen, kunnen we vaststellen dat de gemeente in 2003 een bedrag van ruim anderhalf miljoen euro (€ 1.540.967,-) op directe wijze in kunst en cultuur investeert.

De gemeente is tot nu toe in staat gebleken om op cruciale momenten extra financiële middelen vrij te maken. Voor de komende jaren zal dit echter niet meer lukken. De huidige schaarste vereist dat gewerkt wordt binnen de financiële kaders zoals die er nu liggen. Die kunnen en zullen niet verruimd worden.

4.2 Onderwerpen in verband met de nieuwe cultuurnota

Met manager Samenlevingszaken Irja Boot en de voor het beleidsterrein cultuur verantwoordelijk ambtenaar (a.i) Hans Pesser had DSP-groep een interview. De volgende onderwerpen kwamen daaruit naar voren:

Regierol gemeente

De gemeente voert de regie. Dat houdt in dat de gemeente beslist welke subsidies naar welke organisaties en initiatieven gaan. Aangezien de gemeente zelf geen oordeel kan en mag hebben over kwaliteit, laat zij zich wat dit betreft adviseren door deskundigen (zie onder *advisering*).

Om de regierol goed te kunnen vervullen is een cultuurnota noodzakelijk, waarin visie, beleidsuitgangspunten, doelen en criteria zijn vastgelegd.

Advisering

De gemeente stelt nadrukkelijk dat de adviescommissies (Adviescommissie voor Kunst en Cultuur, de Selectie en Advies Commissie) alleen inhoudelijk adviseren. Advisering is belangrijk omdat het niet aan de gemeente is een kwaliteitsoordeel te vellen. Dat moet door onafhankelijke deskundigen gebeuren. Adviescommissies beschikken echter niet zelf over een budget, de financiële afwegingen worden door de gemeente gemaakt. De wethouder draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het kunstbeleid en daarmee ook de financiële verantwoordelijkheid.

De gemeente heeft kritiek op het huidige functioneren van de AKC, onder meer vanwege het feit dat enkele leden van deze commissie geen onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente innemen. Zij hebben een functie waarin zij afhankelijk zijn van (subsidie van) de gemeente.

Als ideaal ziet de gemeente een adviesorgaan met de volgende kenmerken:

- artistiek/inhoudelijk deskundig;
- in staat advies uit te brengen op de verschillende terreinen van kunst en cultuur. Dat betekent dat die verschillende terreinen in de commissie vertegenwoordigd moeten zijn, ook de amateurkunst;
- onafhankelijk (zonder belangenverstrengeling met de gemeente);
- adequate omvang (niet meer dan 5 à 6 leden).

Wat de gemeente betreft kan zo'n adviesorgaan een wat meer formele status krijgen dan het AKC nu bezit, vergelijkbaar met een cliëntenraad of een ouderadviescommissie.

Cultuureducatie

Cultuureducatie is als beleidsonderwerp (nog) niet zo goed in beeld bij de gemeente. Afgezien van de overeenkomst met EduArt, heeft de gemeente er tot nu toe weinig of geen bemoeienis mee gehad. Er was tot 2002 een budget voor arbeid en educatie (waar overigens geen cultuureducatieprojecten mee werden gefinancierd), maar dat budget is geschrapt.

Het lijkt de gemeente goed dit beleidsonderwerp beter in beeld te brengen, te inventariseren wat de diverse organisaties doen aan cultuureducatie en te bekijken of het een speerpunt in beleid moet worden voor de komende jaren. Alles binnen de bestaande financiële kaders.

Wegvallen van theater locatie Theothorne

De contractsubsidie aan schouwburg Theothorne in Dieren stopt na 2004. Met het verdwijnen van Theothorne heeft de gemeente geen enkele (grotere) theater/concertlocatie meer binnen haar grenzen. Gemeentebestuur en gemeenteraad hebben zich nog niet uitgesproken over het belang van het behoud van een dergelijke locatie en heeft daar ook nog geen zicht op. Evenmin is er zicht op het belang of de wenselijkheid van een 'eigen' schouwburglocatie, in de wetenschap dat omringende gemeenten ook over schouwburgen (met goede programmering) beschikken (Arnhem bijvoorbeeld).

Huidige programmering, publieksbereik, waardering van het programma aanbod en de potentie van een eventueel nieuwe, meer 'spetterende' programmering zouden onderzocht moeten worden, evenals de mogelijkheden om schouwburg Theothorne te privatiseren – aangezien de gemeente zelf geen geld beschikbaar heeft voor een dergelijke locatie.

Musica Allegra

De gemeente heeft de muziekschool geprivatiseerd en is erg tevreden met deze stap, hoewel de evaluatie nog niet is afgerond. Op termijn moet misschien nog gekeken worden of het aanbod verschaalt ten gevolge van deze nieuwe constructie. Verder heeft de gemeente geen behoefte nog invloed op het aanbod van de muziekschool uit te oefenen.

Evaluatie van de rol van Kunsthuis 13 en De Alliantie

Beide organisaties beoordeelt de gemeente als inhoudelijk sterk. Ze zijn in staat een goed, gevarieerd scala aan activiteiten te ontwikkelen.

De basis voor dit succes is echter smal, beide organisaties leunen te sterk op hun directeur.

Met de komst van de nieuwe directeur in Kunsthuis 13 zijn de mogelijkheden tot samenwerking tussen beide organisaties vergroot. De personen van de directeurs *matchen* meer dan vroeger.

Een meer diepgaande samenwerking zou de efficiëntie in bedrijfsvoering ten goede komen en kan de professionaliteit van de organisaties laten groeien.

Meer samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie

Samenwerking tussen cultuur en andere beleidsterreinen zoals sport, jeugd, welzijn en toerisme bestaat niet of nauwelijks binnen de gemeentelijke organisatie, terwijl daar toch belangrijke kansen liggen. Misschien zouden cultuur en bijvoorbeeld sport of toerisme eens een dag samen opgesloten moeten worden, zodat ze aan het eind van de dag een goed, gezamenlijk plan hebben.

ID-banen

De subsidies op arbeid staan momenteel onder druk. De cultuursector maakt gebruik van gesubsidieerde arbeid in de vorm van ID-banen. In totaal gaat het om vier fte's (1,5 fte voor Kunsthuis 13 en De Alliantie, 1 fte voor Musica Allegra en 1,5 fte voor TV Toys).

5 Tussenstand: beeld in vogelvlucht

5.1 Samenvatting

Wij vatten het voorgaande hier kort samen.

Algemeen

De gemeente Rheden heeft een breed geschakeerd kunst aanbod en een rijk cultureel klimaat (fijnmazig kunstweb) dat gevormd wordt door een groot aantal professionele en particuliere organisaties en initiatieven.

Financieel kader

De inzet van subsidies is eveneens breed: de gemeente Rheden subsidieert maar liefst 19 van de 21 (door de provincie onderscheiden) sectoren op het terrein van kunst en cultuur.

De komende tijd zal het totaalbudget voor kunst en cultuur gelijk blijven.

De gemeente investeert momenteel in:

- professionele organisaties voor kunst en cultuur (bibliotheken, Kunsthuis 13, De Alliantie, etcetera) door middel van contractsubsidies (totaal € 1.427.223);
NB: de gemeentelijke subsidie aan Kunsthuis 13 en De Alliantie dekt de accommodatie- en personeelskosten. Ontwikkeling, productie en presentatie van tentoonstellingen, voorstellingen en concerten wordt voornamelijk betaald vanuit andere gelden (sponsoring, andere dan gemeentelijke subsidies, inkomsten uit eigen activiteiten);
- amateurkunst (verenigingen) door middel van basissubsidies (totaal € 93.863);
- in beeldende kunst (totaal budget € 18.151);
- nieuwe en bijzondere kunst- en cultuurprojecten (een niet vastgelegd deel van het budget vrije ruimte, totaal: € 19.070).
- Het wegvallen van de subsidies op arbeid (ID-banen) betekent ofwel dat de gemeente deze moet compenseren ofwel dat de continuïteit van de activiteiten van de betreffende instellingen in gevaar komt.

Aanbod/activiteiten

- Kunsthuis 13 en De Alliantie spelen een belangrijke rol in het ontwikkelen en presenteren van een professioneel kunstaanbod. Daarnaast zijn zij een belangrijke factor als het gaat om het initiëren van samenwerkingsverbanden. Beide organisaties zijn echter kwetsbaar en daarom is het nodig dat ze qua bedrijfsvoering verder professionaliseren.
- De nieuwe opzet van Musica Allegra voldoet in de ogen van de gemeente goed.
- De bibliotheek speelt al een rol in diverse vormen van samenwerking en zou die rol willen vergroten.
- Daarnaast zijn er vele andere organisaties en initiatieven in de gemeente Rheden die met kleine subsidies of zonder subsidie van de gemeente het aanbod aan kunstzinnige en culturele activiteiten rijk maken.
- Samenwerking met onderwijs (kunsteducatie) is de afgelopen jaren sterk toegenomen, samenwerkingsverbanden met sport of toerisme zijn er nauwelijks.

Amateurkunst

- De verenigingen hebben zelf geen duidelijke knelpunten naar voren gebracht in de enquête, alleen de moeite om financieel gezien overeind te blijven.
- Duidelijk is geworden dat het goed is om de rol en functie van de 'koepel' van de verenigingen (de Rhedense Muziekfederatie, RMF) opnieuw te bekijken.

5.2 Centrale thema's

De belangrijkste thema's (veelvuldig genoemd) zijn:

- Samenwerking op het gebied van kunst en cultuur. *De Rhedense Lente* wordt vanuit verschillende hoeken genoemd als een kansrijk evenement. Diverse culturele organisaties kunnen hierop aansluiten en aldus samenwerken, ook zouden er verbanden richting toerisme gelegd kunnen worden.
- Kunst en cultuureducatie. Er zijn nieuwe educatieprojecten ontwikkeld en de belangstelling van scholen daarvoor is groot. Kunst- en cultuureducatie is in het gemeentelijke beleid echter nog een wat onuitgewerkt thema.
- De kwetsbaarheid van de organisaties Kunsthuis 13 en De Alliantie.
- Advisering. Over de wijze waarop advisering nu tot stand komt, is zowel de AKC als de gemeente ontevreden.

5.3 Aanvulling op de thema's

In de interviews en tijdens de bijeenkomsten van de klankbordgroep zijn in aanvulling op het voorgaande diverse thema's, vragen en aanbevelingen genoemd die aan de orde zijn in verband met de nieuwe cultuurnota:

Financiële thema's

- In verband met het (toekomstig) kunst en cultuurbeleid is een duidelijk overzicht van de kosten en baten (input/output) nodig.
- Per deelterrein moeten in de cultuurnota de daarvoor beschikbare budgetten worden aangegeven.
- Wat is de rol van het bedrijfsleven ten aanzien van het ontwikkelen van kunst en cultuur?
- Wat zijn de consequenties van de nieuw te vormen basisbibliotheek?

Belangrijke onderwerpen voor de cultuurnota

- Investeren in jeugd – en in het verlengde daarvan in cultuureducatie.
- Onderzoek naar de mogelijkheden van schouwburg Theothorne na stopzetting van de subsidie. Is het erg als Theothorne als podiumvoorziening uit de gemeente verdwijnt?
- Er moet in de nota apart aandacht komen voor beeldende kunst in de openbare ruimte, cultureel erfgoed en architectuur (monumenten).
- Aandacht voor de vele *kleine* clubs en organisaties die deel uitmaken van de culturele infrastructuur van de gemeente Rheden.

Amateurkunst

- Amateurkunst verenigingen zijn ook voor de leefbaarheid en sociale cohesie beginnen de verschillende dorpen in de gemeente van groot belang.
- Veel verenigingen staan onder druk vanwege een afnemend ledental.
- De muziekschool/Musica Allegra zorgt vanwege de nieuwe opzet, veel minder dan vroeger voor een nieuwe aanwas van leden. Sommigen spreken zelfs van een concurrentie tussen muziekschool en verenigingen. Onderzocht moet worden op welke manier de doorstroom van muziekonderwijs naar verenigingen en vice versa weer op gang gebracht kan worden.

- Moeten alle verenigingen (en niet alleen de muziekverenigingen en koren) verenigd worden in een koepel?
- De gemeente Rheden kan de amateurkunst meer promoten, zoals zij nu met de sport doet (website, professionele folder met informatie over muziekvormen, etc.).

Samenwerking

- Bibliotheken kunnen veel beter benut worden, zowel als locatie voor presentaties als ondersteunende organisatie op het gebied van informatie voorziening (omdat het zo vanzelfsprekend is, wordt dit vaak vergeten).
- De mogelijkheden tot samenwerking – ook buiten de regio, met collega organisaties, zoals de bibliotheek nu al doet bijvoorbeeld – zijn het waard verkend te worden.
- Het elkaar beter leren kennen in netwerken is belangrijk, organisaties op het gebied van kunst en cultuur zouden ook meer in gesprek moeten komen met onder andere ondernemers en ondernemersverenigingen.
- Het zou goed zijn een vast moment voor ontmoeting en informatie uitwisseling te organiseren tussen alle cultureel betrokkenen in de gemeente – bijvoorbeeld in de vorm van een nieuwjaarsborrel.

Overig

- Kerkgebouwen in de gemeente kunnen wellicht beter benut worden als locatie voor presentaties en evenementen – zoals in de grote steden al gebeurt.

6 Naar een nieuwe cultuurnota

Wij sluiten af met een aantal aanbevelingen die als aanzet kunnen dienen voor de nieuwe cultuurnota van de gemeente Rheden. De gesprekken over deze nota zullen gevoerd worden in de wetenschap dat de gemeente in de komende jaren vooralsnog geen extra middelen voor cultuur vrij zal kunnen maken. Tevens is de gemeente bezig met het formuleren van nieuw subsidiebeleid, zowel voor de instellingen die een contractsubsidie hebben als voor de basissubsidies. De recent verschenen Kadernotitie Aanpassingstraject Basissubsidies (oktober 2003) zal ook op het terrein van kunst en cultuur zijn werking hebben.

De gemeente Rheden heeft een breed geschakeerd cultureel klimaat, waarin zowel voorzieningen op het terrein van de professionele kunsten als amateurkunst een plek hebben. Er is veel initiatief en instellingen en organisaties weten elkaar te vinden. De inwoners van de gemeente plukken de vruchten van deze inzet en van een actief gemeentelijk beleid op het terrein van kunst en cultuur.

Dit stemt tot tevredenheid en tegelijkertijd is het zaak om te zorgen dat deze gunstige situatie zo blijft en dat het kunst en cultuurbeleid zich verder ontwikkelt, ook in tijden van financiële krapte. Hiertoe geven we - op basis van onze ervaringen in de gemeente Rheden - de volgende aanbevelingen:

- De samenwerking tussen de organisaties op het terrein van kunst en cultuur is goed en kan met evenementen en/of festivals als *De Rhedense Lente* een extra impuls krijgen. Dergelijke evenementen kunnen ook een meerwaarde hebben voor het toerisme. De gemeente Rheden kan hierin een stimulerende rol vervullen.
- Uit de grote belangstelling voor de kunsteducatieprojecten van Kunsthuis 13 blijkt dat er voor dit soort activiteiten in Rheden een goede voedingsbodem is.
In de nieuwe cultuurnota zou kunsteducatie een prominente plek moeten krijgen, waarbij de diverse initiatieven in Rheden in kaart gebracht moeten worden. In samenspraak met scholen, culturele instellingen en de gemeente kunnen bestaande projecten uitgebreid en nieuwe projecten ontwikkeld worden. Daarbij kan aangesloten worden bij bestaande netwerken op het terrein van jeugdbeleid en onderwijs. Naar verwachting kan gebruik gemaakt worden van subsidiemogelijkheden bij rijk en provincie, die ook prioriteit lijken te gaan geven aan cultuureducatie (vergelijk de Uitgangspuntenbrief van de Staatssecretaris van cultuur).
- Het is belangrijk dat de gemeente Rheden goed zicht houdt op subsidiemogelijkheden van provincie, rijk en landelijke fondsen. Daarin doen zich in deze periode ontwikkelingen voor in het kader van de nieuwe landelijke cultuurnota 2005 – 2008. De gemeente kan hiermee rekening houden in haar eigen beleid rond kunst en cultuur. Wij adviseren de gemeente om bij het opstellen van de eigen cultuurnota te inventariseren welke aanknopingspunten er zijn met landelijk en provinciaal beleid.
- Het wegvallen van de subsidies op arbeid (ID banen) kan betekenen dat een aantal culturele instellingen onder druk komt te staan, met als waarschijnlijk resultaat dat er minder activiteiten gerealiseerd worden. Wij bevelen aan om hiermee rekening te houden bij het formuleren van beleid rond kunst en cultuur in de komende periode.

- Zowel de gemeente als de Adviescommissie Kunst en Cultuur (AKC) zijn ontevreden over de wijze waarop de advisering nu geregeld is. Wij bevelen aan om de werkwijze te actualiseren en daarbij aandacht te besteden aan de positie en het reglement van de commissie, de taakverdeling tussen commissie en gemeente, de samenstelling van de commissie en de communicatie met de gemeente. Wat dit laatste betreft is een belangrijke voorwaarde dat de gemeente voldoende (ambtelijke) capaciteit vrijmaakt om het adviesproces te ondersteunen. Wat de samenstelling betreft zou de gemeente kunnen denken aan een kleinere adviescommissie, waarin direct belanghebbenden bij subsidie niet of minder vertegenwoordigd zijn. In de nieuwe cultuurnota moet dit worden uitgewerkt.

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling van de klankbordgroep

- Mw. J. Alferink, directeur Kunsthuis 13
- Dhr. G. Baars, voorzitter zangkoor Sursum Corda
- Mw. I. Boot, manager afdeling Samenlevingszaken, gemeente Rheden
- Dhr. P. Gerritsen, voorzitter zangkoor Sempre Cresendo
- Dhr. A. Lammers, wethouder cultuur
- Mw. J. Harmsen, secretaris AKC (vervangt dhr. Meermans)
- Mw. M. van Nieuwstadt, regio directeur bibliotheken
- Dhr. P. Nijdam, directeur Musica Allegra
- Dhr. P. Oversteegen, toerisme/recreatie
- Dhr. H. Pesser, ambtenaar kunst & cultuur a.i., gemeente Rheden
- Dhr. H. van der Pol, voorzitter Rhedense Muziek Federatie
- Dhr. P de Vries, secretaris Industriële Club Rheden
- Dhr. S. de Wit, directeur De Alliantie

Bijlage 2 Gegevens Culturele Atlas 2001

In de Culturele Atlas 2001 van de provincie Gelderland zijn de uitgaven van elke gemeente op 21 deelterreinen geïnventariseerd:

Amateurkunst
Archologie
Archieven
Beeldende kunst
Bibliotheken
Cultuureducatie, instellingen KV
Cultuureducatie, primair onderwijs
Cultuureducatie voortgezet onderwijs
Cultuurtoerisme
Evenementen en manifestaties
Film
Geschiedenis
Literatuur
Monumentenzorg
Musea
Omroep
Podiumkunsten, de accommodaties
Podiumkunsten, de productie
Algemeen (bijvoorbeeld culturele raad)
Algemeen (bijvoorbeeld cultuurprijs)
Overige flexibele middelen

Wij maken, om Rheden in een (zeer) globaal perspectief te zetten, op een aantal punten een vergelijking tussen Rheden, Barneveld en Doetinchem. Deze gemeenten liggen qua inwoneraantal het dichtst bij de gemeente Rheden:

Vergelijking aantal gegevens *Culturele Atlas 2001* provincie Gelderland

	Rheden	Barneveld	Doetinchem
aantal inwoners	44.320	47.271	46.246
besteding per hoofd van de bevolking	€ 36,02	€ 22,31	€ 63,34
totaalbudget kunst en cultuur (excl. personeels- en overhead kosten)	€ 1.596.477	€ 1.054.541	€ 2.929.452
percentage bestedingen amateurkunst	3,6 %	6,8 %	1,5 %
percentage bestedingen beeldende kunst	8,6 %	6,2 %	1,5 %
percentage bestedingen podiumkunsten	14,7 %	0	21 %
percentage bestedingen bibliotheken	62 %	59,6 %	34,8 %
percentage bestedingen musea	1 %	20,7 %	0,9 %
percentage bestedingen cultuureducatie buitenschools (met name muziekscholen)	8,1 %	5,9 %	34 %
percentage bestedingen cultuureducatie binnenschools (primair + voortgezet onderwijs)	2,4 %	0	0,4 %
aantal sectoren (totaal 21) waarin geïnvesteerd	19	6	15

Bijlage 3 Beschrijving van organisaties voor kunst en cultuur

Kunsthuis 13

'Kunsthuis 13' ligt aan het spoor, vlakbij NS station Velp. In het gebouw zijn diverse expositieruimtes en een theaterzaal voor circa 90 bezoekers die voor theatervoorstellingen, concerten en andere presentatievormen wordt gebruikt. Op de eerste verdieping bevinden zich een paar kantoorruimtes.

Aanbod en publieksbereik

Kunsthuis 13 biedt tentoonstellingen (circa 9 per jaar), concerten (onder meer bigband, jazz, kamermuziek), voorstellingen en literaire avonden (87 concerten en voorstellingen in 2002). Een aantal van deze concerten en voorstellingen is verzorgd door amateur-gezelschappen uit de regio. Het aanbod van het Kunsthuis is in de eerste plaats gericht op de eigen regio (gemeente Rheden), maar heeft een grotere uitstraling. Met name uit Arnhem en Rozendaal trekt het Kunsthuis bezoekers. In enkele gevallen heeft een tentoonstelling, concert of voorstelling een landelijke uitstraling (recensie in de landelijke pers).

De - in 2002 enorm toegenomen - verhuur haalt veel nieuw publiek binnen (en levert bovendien nieuwe donateurs/sponsors op).

In 2002 bezochten 10.561 mensen het Kunsthuis 13. Dit is inclusief de deelnemers aan kunsteducatieprojecten.

Jeugd

Sinds 2002 heeft kunsteducatie een enorme vlucht genomen. In totaal hebben 1400 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs het Kunsthuis bezocht. Sommige activiteiten zijn ontstaan in samenwerking met EduArt (provinciale steunfunctie), andere zijn zelfstandig door de educatieve werkgroep van Kunsthuis 13 opgezet. Hoewel de belangstelling sterk blijft stijgen, heeft Kunsthuis 13 voor 2003 een maximum van 1500 leerlingen gesteld. Een groter aantal gaat de capaciteit aan menskracht (organisatie) te boven. Daarnaast organiseert Kunsthuis 13 concerten voor jong talent om podiumervaring op te doen, o.a. het jaarlijks terugkerende concours *Jong Goed*, een muziekconcours voor jonge ensemblemusici (in samenwerking met De Alliantie).

Organisatiestructuur

De directeur is in dienst voor 28 uur per week en werkt in de praktijk het dubbele. Daarnaast heeft het Kunsthuis een beheerder en een financieel administrateur in dienst, beide zijn ID-banen.

Er is een actief bestuur dat slagvaardig bestuurt en professionele feedback geeft aan de directeur. Deskundigheid is goed verdeeld in het bestuur. Verder spelen de vrijwilligers een grote rol in de organisatie. Kunsthuis 13 heeft in 2003 het aantal vrijwilligers uitgebreid tot 70 en daarmee is het maximum bereikt. De vrijwilligers werken volgens het principe van zelfsturende teams, de directeur begeleidt hen (vandaar het maximum) onder meer door middel van functioneringsgesprekken.

Netwerkorganisatie

Kunsthuis 13 is een netwerkorganisatie die samenwerkt met vele andere organisaties, onder andere De Alliantie, bibliotheek Velp, een aantal galeries, Netwerk Actuele Muziek, Boekhandel Jansen en de Feijter, Messiaenacademie, amateurverenigingen (onder meer in verband met een accordeon weekend), scholen en EduArt (provinciale steunfunctie).

Het netwerkarakter komt verder tot uiting in de organisatie van de sponsor-

club (club 13). Ook het grote aantal verhuren maakt van Kunsthuis 13 een plek waar lijnen samenkomen.

Financiële situatie

Kunsthuis 13 ontving in 2002 een bedrag van € 62.178 aan subsidie van de gemeente Rheden. Daarnaast kreeg de organisatie € 22.423 aan andere subsidies (onder andere van Stichting Theaternetwerk, Gaudeamus, Stichting Meerwaarde). Sponsoring en andere donaties leverden € 30.375 op. Het totaal aan eigen inkomsten (entreegelden, verhuur, etc.) bedroeg € 49.589. De organisatie kon het jaar 2002 met een (klein) positief resultaat afsluiten. Het jaar ervoor was er nog sprake van een (licht) negatief resultaat. De opbrengsten aan eigen activiteiten zijn gestegen, met name door de inkomsten uit entree, verhuur en de educatieve projecten.

Nieuwe ontwikkelingen

- Nieuw in 2003 was *De Rhedense Lente*, een initiatief van Kunsthuis 13, in samenwerking met De Alliantie. In *De Rhedense Lente* wordt een aantal vaste onderdelen van de programmering van beide organisaties gebundeld. Daarnaast biedt het format van *De Rhedense Lente* de mogelijkheid voor andere organisaties (waaronder verenigingen voor amateurkunst) om aan te haken.
- Nieuw in 2002 was kunsteducatie, ontwikkeld in samenwerking met de bibliotheek Velp, scholen en EduArt.

Evaluatie

- Kunsthuis 13 heeft een duidelijk, eigen gezicht (en een eigen cijfer: 13). In marketing termen gesteld: Kunsthuis 13 is een goed en herkenbaar 'merk'.
- Kunsthuis 13 is sterk in samenwerking en het leggen van dwarsverbanden (netwerkorganisatie). Dit leidt niet alleen tot nieuwe en gewilde evenementen en projecten zoals *De Rhedense Lente* en kunsteducatieprojecten, maar ook tot het bereiken van sponsors.
- De positie van de directeur is kwetsbaar. Het reilen en zeilen is in grote mate van haar afhankelijk en er bestaat een grote discrepantie tussen het 28 uur dienstverband en het aantal uren dat de functie in de huidige situatie vraagt (60 à 70 uur per week). Directeur en bestuur van Kunsthuis 13 zijn in gesprek over hoe deze kwetsbaarheid verminderd kan worden.
- Het is in de huidige situatie moeilijk ambities en capaciteit in de juiste verhouding te brengen. Dit geldt met name voor kunsteducatie. De vraag is groter dan capaciteit, betekent dit capaciteit vergroten of 'nee' verkopen?

De Alliantie

De Alliantie (Rhedense Stichting voor Kunst en cultuur) ontstond in 1997 vanuit de Rhedense Kunst Commissie. De nieuwe stichting kreeg een aantal – voorheen gemeentelijke - taken, onder meer de advisering en uitvoering met betrekking tot beeldende kunst aankopen en -opdrachten, het beheer over de muziektenten en het openluchttheater. Verder organiseert De Alliantie exposities, concerten en voorstelling door de hele gemeente. De Alliantie huurt kantoorruimte in Kunsthuis 13.

Aanbod en taken

De Alliantie

- ontwikkelt en presenteert exposities beeldende kunst (in totaal 19 exposities in 2002), (kinder)theatervoorstellingen en concerten op diverse locaties in de gemeente: volwassen en kindertheatervoorstellingen in openluchttheater De Pinkenberg, Buitenbioscoop, Openluchtconcerten op landgoed Avegoor, kasteeltuin Middachten en Muziektent Velp (in totaal 28 voorstellingen en concerten in 2002), kunstkijktochten en diverse festivals zoals het tweejaarlijkse IJselfestival en *Jong Goed* (i.s.m. Kunsthuis 13).
- brengt jaarlijks een kunstkalender en een kunstagenda uit;
- beheert en exploiteert openluchttheater De Pinkenberg en vier muziektenten;
- adviseert de gemeente over aankopen en opdrachten beeldende kunst in de openbare ruimte; heeft daarnaast de taak de gemeentelijke kunstcollectie op te starten, te registreren, te beheren en tentoon te stellen;
- kent jaarlijks (tenzij er niet genoeg aanmeldingen zijn) de Burgemeester de Bruinprijs toe, een culturele aanmoedigingsprijs voor Rhedens talent.

Publieksbereik

Het aanbod van De Alliantie richt zich in de eerste plaats op de gemeente Rheden, maar heeft in sommige gevallen een groter bereik – met als uitschieter de tentoonstelling *Follies-waardevolle waanzin*, dat de landelijke pers haalde en diens gevolg ook publiek uit het land.

De kindertheatervoorstellingen in het openluchttheater (in de zomer) hebben een groot publiek ook van buiten Rheden, onder meer vanuit Arnhem.

In totaal bereikte De Alliantie met de tentoonstellingen en concerten circa 7200 mensen.

Organisatiestructuur

- De Alliantie heeft een directeur met een fulltime dienstverband die in de praktijk meer dan fulltime werkt; administratieve ondersteuning in de vorm van een ID-baan
- Er is een actief dagelijks bestuur (van vier personen). Het algemeen bestuur (waarin naast het dagelijks bestuur ook de voorzitters uit de commissies zitting hebben) levert meer op afstand een bijdrage in de besluitvorming.
- De Alliantie kent een structuur van commissies, waarin vrijwilligers participeren, circa 35 in totaal. Bestuur en directeur zijn tot het inzicht gekomen dat de commissies zelfstandiger moeten gaan functioneren, met name op financieel gebied (financieel beheer door het hele jaar heen).

Financiële situatie

De Alliantie ontving in 2002 een bedrag van € 64.360 aan subsidie van de gemeente Rheden. Sponsorgelden en donaties brachten € 8.184 binnen. Aan eigen inkomsten genereerde De Alliantie € 69.619 (inclusief adviesuren, verhuur, entree, etc.).

De Alliantie sloot 2002 af met een negatief resultaat. Ook het jaar ervoor was er sprake van een tekort. Dit maakt de financiële situatie van De Alliantie zorgelijk. Achteraf beoordeelt De Alliantie het overnemen van het beheer van openluchttheater en muziektenten als een misrekening. Het beheer kost meer geld dan waarop de organisatie had gerekend.

Verder heeft de Alliantie moeite met het vinden van (grotere) sponsors.

Samenwerkingsverbanden

- De Alliantie had een hoog ambitieniveau voor wat betreft samenwerking, maar is daar in het afgelopen jaar van teruggekomen. De organisatie heeft gekozen voor een pragmatische benadering: handhaven en uitbreiden van samenwerkingsverbanden die 'werken'.
- De samenwerking met Kunsthuis 13 groeit. Die bestaat met name op het gebied van programmering (De Rhedense Lente, Jong Goed) en op het gebied van (het delen van) faciliteiten.

Evaluatie

- Binnen De Alliantie wordt een aantal zeer uiteenlopende taken gecombineerd:
 - 4 ontwikkelen en presenteren van exposities, beeldenroutes, voorstellingen en concerten;
 - 5 adviseren van de gemeente op het gebied van beeldende kunst aankopen en -opdrachten;
 - 6 beheer en exploitatie van een openluchttheater en vier muziektenten.Deze combinatie van taken maakt de organisatie breed maar ook enigszins versplinterd.
- De financiële situatie van De Alliantie is zorgelijk. In overleg met de gemeente wordt gewerkt aan oplossingen die onder meer gezocht worden in een heldere overeenkomst met betrekking tot het advieswerk en het doorlichten van de huidige beheertaken.
- Het vinden van sponsors blijkt uitermate moeilijk, onder andere omdat De Alliantie geen duidelijk, herkenbaar gezicht heeft.
- De Alliantie steunt sterk op de persoon van de directeur en dat maakt de organisatie kwetsbaar.
- In tegenstelling tot de andere locaties (Middachten en Avegoor) die veel publiek trekken, heeft het openluchttheater (nog) geen herkenbaar profiel. Alleen de kindertheatervoorstellingen lopen er goed. De Alliantie wil het openluchttheater dan ook helderder profileren als plek voor theater, onder meer door middel van een eigen (één of tweejaarlijkse) theaterproductie.

Bibliotheken

In de gemeente Rheden zijn drie gelijkwaardige bibliotheken, met ieder een eigen, in bereik vergelijkbaar werkgebied: Velp, Rheden en Dieren.

Aanbod en publieksbereik

Iets meer dan een kwart van de inwoners van de gemeente is ingeschreven bij de bibliotheek. Vooral in Dieren zijn er veel jeugdleden.

De bibliotheek heeft daarnaast een groot aantal gebruikers die geen lener zijn: er is een makkelijke inloop voor allerlei mensen die de krant willen lezen of internet willen raadplegen. Naar schatting gaat het hier om ongeveer 50 procent van de Rhedense bevolking.

De bibliotheek deelt zelf haar functies op in cultureel, educatief en informatief. Men organiseert regelmatig culturele activiteiten en specifieke dienstverlening. Voorbeelden zijn onder meer de lezingen, speciale activiteiten met de scholen (zoals recent de Jip- en Janneke week) en het internet café voor senioren.

Samenwerking

Waar mogelijk werkt men samen met andere instellingen en organisaties. Zo neemt de bibliotheek deel aan werkgroepen die het integraal jeugdbeleid van de gemeente helpen vormgeven. De ervaring is dat de samenwerking met het onderwijs op een vanzelfsprekende manier tot stand komt, maar dat andere

(culturele) instellingen niet direct aan de bibliotheek denken wanneer ze gezamenlijke culturele activiteiten opzetten. Door actief op pad te gaan probeert de bibliotheek deze situatie te verbeteren.

Organisatiestructuur

De drie bibliotheken zijn samengebracht in een overkoepelende stichting: de Stichting Openbare Bibliotheken Rheden heeft een dienstverleningsovereenkomst met de provinciale organisatie Biblioservice Gelderland. Daar is het personeel in dienst en deze organisatie verzorgt onder meer directievoering en financiële en personele administratie, automatisering, achtergrondcollecties en ondersteuning bij projecten. Bij de Rhedense bibliotheken werken 35 professionele medewerkers (15 fte).

Financiële situatie

De bibliotheek heeft bij de gemeente voor 2003 een subsidie aangevraagd van € 1.103.205,-. Prestatie afspraken zijn gericht op kwantitatieve gegevens, zoals aantallen uitleningen, leden enzovoort.

Nieuwe ontwikkelingen

In het kader van de herstructurering van de bibliotheken wordt gewerkt aan de realisatie van de basisbibliotheek. Daartoe wordt door de gemeente de samenwerking verkend met Rozendaal en Renkum. Op zichzelf is het inwonertal van Rheden groot genoeg om binnen de huidige gemeentegrenzen de basisbibliotheek te realiseren (de landelijke norm voor de ondergrens die is gesteld door de commissie Meijer ligt op ca 30.000 inwoners). Per januari 2005 vervalt de provinciale subsidie op directievoering en financiële administratie. De gemeente zal dan een standpunt moeten bepalen voor afname van deze producten.

Ambities

- verkennen van de winst die kan worden behaald in de dienstverlening met de realisatie van de basisbibliotheek;
- de wens om meer open te zijn (van 10.00 – 20.00 uur);
- uitbreiding en promotie van digitale diensten;
- meer benutten van de mogelijkheden voor samenwerking met andere (culturele) instellingen bij het organiseren van evenementen (zoals *de Rhedense Lente*) en cultuureducatie (ontwikkelen CKV-pakket);
- realiseren van een culturele jaaragenda (de eerste poging daartoe is gestrand op gebrek aan personele capaciteit en kosten).

Muziekschool

Stichting Musica Allegra is in september 1999 van start gegaan. Deze muziekschool, die voorheen deel uitmaakte van een gemeenschappelijke regeling, heeft toen een nieuwe opzet gekregen.

Aanbod

De stichting heeft een overeenkomst van dienstverlening met de gemeenten Rheden, Brummen, Doesburg en Rozendaal. Deze gemeenten kopen bij Musica Allegra verschillende diensten in: onderwijs in algemene musische vorming (AMV, muziekles voor de basisscholen), inzet van bevoegde docenten voor onderwijs aan harmonieorkesten en fanfares, ondersteuning van ensembles en orkesten en algemene bevordering van muziekonderwijs. Naast een aanbod van jaarcursussen verzorgt Musica Allegra kortlopende cursussen voor kinderen en volwassenen, zoals Muziek in Beweging, Stemvorming en Braziliaanse percussie. Daarbij maken zij gebruik van drie hoofdlocaties, in Velp, Rheden en Dieren.

De muziekschool werkt aan nieuw aanbod, zoals een cursus Muziek en beweging voor kinderen in de leeftijd van vier maanden tot vier jaar en algemene muzikale vorming voor ouderen. Verder valt op dat Musica Allegra met anderen soms speciale producties realiseert, zoals de voorstelling Alice in Wonderland, die is uitgevoerd op de bodem van het openluchtzwembad in Rheden.

Publieksbereik

Musica Allegra bereikt wekelijks circa 1.000 leerlingen in het basisonderwijs (gedurende 30 lessen per schoolseizoen) en er volgen ongeveer 350 leerlingen vocale en instrumentale les. Men ondersteunt 18 ensembles en orkesten, die circa 140 leden hebben (o.m. door lesruimte te bieden en een dirigent ter beschikking te stellen). Met de korte cursussen voor volwassenen worden circa 60 deelnemers per seizoen bereikt.

In principe worden alle leerlingen die zich melden geplaatst, er is geen wachtlijst.

Financiële situatie en organisatiestructuur

Musica Allegra heeft een contractsubsidie (looptijd vier jaar) van de gemeente die eind 2003 afloopt.

In de nieuwe opzet zijn alleen de AMV docenten in dienst bij de stichting. De overige docenten (instrumentaal) zijn vrijeberoepsbeoefenaren die zich hebben verenigd in een ondernemersvereniging. Musica Allegra faciliteert de docenten door hen ruimte ter beschikking te stellen en door (tegen betaling) administratieve werkzaamheden te verrichten.

Men werkt met een staf van vijf personen (management, administratie en overig personeel), vijftien docenten AMV en vijfendertig freelance docenten.

Evaluatie

Een knelpunt dat door Musica Allegra wordt ervaren is dat zij slechts beperkte personele capaciteit en geld hebben voor het ontwikkelen van nieuwe producten en om samen te werken met andere (culturele) organisaties (opzetten van culturele activiteiten, samenwerking op gebied van marketing en PR). Terwijl dit precies ook de ambities van de organisatie zijn.

Aanbevelingen van Musica Allegra

- Organiseer in Rheden meer activiteiten dicht bij de mensen zelf (een voorbeeld: de muzikentconcerten van De Alliantie).
- De locatie Parkstraat 5 in Velp zou als muziekcentrum ontwikkeld kunnen worden.

Adviescommissie Kunst en Cultuur

In 1984 is als opvolger van de Culturele Raad en op verzoek van het gemeentebestuur van Rheden de Adviescommissie Kunst en Cultuur Rheden (AKC) opgericht. Deze commissie adviseert de gemeente gevraagd en ongevraagd over het cultuurbeleid en in het bijzonder over de aanvragen op het terrein van kunst en cultuur die een beroep doen op het budget vrije ruimte van de gemeente. Dit budget is niet alleen bestemd voor kunst en cultuur, maar ook voor andersoortige activiteiten, op terreinen als educatie, toerisme en samenlevingsopbouw. De regels voor de subsidies uit dit budget zijn vastgelegd in een notitie van 18 oktober 1996. Daarin is onder meer geformuleerd dat het moet gaan om 'eenmalige activiteiten, die een bijdrage leveren aan de realisering van een of meer gemeentelijke doelstellingen'. Activiteiten met een experimenteel of vernieuwend karakter komen in aanmerking voor subsidie. Zij dienen in de gemeente Rheden plaats te vinden en voor alle inwoners toegankelijk te zijn.

De gemeente legt subsidie aanvragen op het terrein van kunst en cultuur voor aan de AKC. Uitgangspunt, doelstelling, werkwijze en samenstelling van de AKC zijn vastgelegd in een notitie uit 1984. De AKC komt 8 tot 10 keer per jaar bijeen (in het gemeentehuis). Binnen de AKC (14 leden) zijn de grotere culturele instellingen vertegenwoordigd, zoals Kunsthuis13, de Alliantie, de muziekschool en de bibliotheek. Daarnaast zorgt men voor leden van de commissie die afkomstig zijn uit diverse kunstdisciplines. De leden hebben zitting op persoonlijke titel. Vanuit de gemeente wordt ambtelijke ondersteuning geboden. Door inkrimping van personeel en ziekte is de ondersteuning de laatste jaren aanzienlijk afgenomen.

Evaluatie

- De AKC signaleert dat de criteria voor subsidie vanuit het budget vrije ruimte het onmogelijk maken succesvolle, zich herhalende activiteiten vanuit dit budget te subsidiëren.
- De communicatie met de gemeente over ontwikkelingen in het kunst- en cultuurbeleid en rond de advisering over het budget vrije ruimte verloopt niet altijd goed. De commissie heeft niet altijd een duidelijk zicht op hoeveel er nog beschikbaar is binnen het budget vrije ruimte, omdat de gemeente ook geld uit dit budget besteedt en niet altijd doorgeeft aan de AKC in hoeverre de adviezen worden opgevolgd. Ook mist de commissie een duidelijke omschrijving van haar positie in de adviesstructuur en zou die wel graag hebben.

Aanbevelingen van de AKC

- Toepassing van beeldende kunst in de openbare ruimte verdient meer aandacht, in het bijzonder bij bestemmingsplannen van woon- en industriewijken;
- De Rhedense Muziek Federatie uitbreiden tot een koepel voor alle amateurkunst;
- De *Rhedense Lente* uitbouwen tot een voor het publiek herkenbaar evenement;
- Nadenken over opvolging van het theater Theothorne als een van de weinige culturele accommodaties in Dieren.

Toeristisch Platform/VVV's

Het toeristisch aanbod in de regio wordt gekenmerkt door natuur, kleinschaligheid en ruimte. Wanneer op een zonnige dag zo'n 30.000 mensen de streek bezoeken, dan is er nog geen sprake van drukte. Attracties zoals De Spelerij, de Stoomtrein en het TV Toys Museum, trekken veel bezoekers. Cultuur neemt een plek in binnen dit aanbod, onder meer door de concerten op aansprekende locaties als de Pinkerberg en evenementen als de Follies tentoonstelling.

De VVV beschikt over agentschappen in Velp en Dieren. Verder zijn er op diverse locaties serviceposten die worden 'gerund' door ondernemers. Tachtig ondernemers hebben zich verenigd in het Toeristisch Platform Zuid-Oost Veluwezoom. Dit platform, dat drie keer per jaar bijeenkomt, zorgt voor uitwisseling van ideeën tussen ondernemers, contacten met de gemeente (en soms advies aan de gemeente), realiseert arrangementen en zorgt voor promotie. Jaarlijks geeft het platform een gidsje uit met toeristische informatie.

Ambities en aanbevelingen

- Het kan beter en meer: grotere evenementen als de *Follies* tentoonstelling kunnen worden aangegrepen om meer te doen met arrangementen. Nu heeft niet één ondernemer aan meegedaan.
- Het Toeristisch Platform zou kunnen worden benut als een middel om

culturele activiteiten beter in te bedden in het overig aanbod.

- Een idee is om meer fiets- en wandelroutes te realiseren die in het teken van cultuur staan. Vroeger was er een route tussen monumenten, maar die bestaat niet meer.
- De Vereniging voor Natuurmonumenten is bezig een poort te ontwikkelen voor de entree van hun gebied. Daarin liggen mogelijkheden voor een opdracht aan een (beeldend) kunstenaar.
- Het zou goed zijn een jaartentoonstelling te maken in plaats van een maandtentoonstelling. Zet een groep mensen bij elkaar die onderwerpen bedenkt.
- De mooie locaties in de regio kunnen nog meer benut worden voor culturele activiteiten.

Overige organisaties

Er zijn naast de hierboven beschreven organisaties nog diverse andere organisaties en initiatieven die deel uitmaken van het fijnmazig kunst en cultuurweb van de gemeente Rheden en dat mede vormen. Een volledige opsomming is onmogelijk, wij noemen hier:

- Vestiging van de regionale kunsttuleen in Velp (SBK Gelderland);
- Filmhuis Dieren;
- Schouwburg Theothorne;
- TV Toys Museum;
- Stichting Smeedwerk Locatie-Theater
- Theaterwerkplaats De Smederij;
- De Spelerij/De Uitvinderij;
- Stichting Zomerfeest aan de IJssel;
- Groep X (organiseert concerten en tentoonstellingen in de dorpskerk in Rheden);
- Kinderatelier Velp Kunsteducatie;
- Oudheidkundige Kring Rheden/Rozendaal;
- Alliance Francaise;
- diverse verenigingen voor (amateur)kunst.

Bijlage 4 Criteria basissubsidie

De criteria voor het ontvangen van basissubsidie zijn omschreven in de nota Amateurkunst uit 1996.

Naast criteria als status van rechtspersoon, voldoen aan bepalingen van de Algemene Subsidie Verordening en dergelijke, moeten verenigingen om subsidie te ontvangen:

- een bepaald minimum aantal actieve leden hebben (per kunstvorm vastgesteld);
- 75% van hun actieve leden moeten in de gemeente Rheden wonen;
- aangesloten zijn bij een landelijke of provinciale koepelorganisatie op hun terrein (in verband met kwaliteitsbevordering);
- lid zijn van de Rhedense Muziek Federatie (in verband met het bevorderen van samenwerking en kwaliteit);
- met deskundige leiding te werken (dit is: in het bezit van getuigschrift of diploma, wordt per vak nader gespecificeerd);
- minimaal één openbare presentatie per jaar te geven in de gemeente Rheden.

Bijlage 5 Resultaten enquête gesubsidieerde verenigingen

In totaal werden alle door de gemeente gesubsidieerde verenigingen voor amateurkunst (in totaal 29) aangeschreven met het verzoek het enquêteformulier in te vullen. De verenigingen die geen subsidie van de gemeente krijgen, vallen dus buiten beeld. De uitkomsten van de enquête moeten met dit gegeven in het achterhoofd worden gelezen.

De respons was zeer groot: in totaal hebben 25 van de 29 verenigingen de formulieren ingevuld en teruggestuurd.

De resultaten zijn als volgt:

1 Verenigingsprofiel

Type vereniging

Tot welk type rekent u uw vereniging?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Fanfare korps/Harmonieorkest	6	24
Zangkoor	9	36
Orkest	3	12
Toneelgezelschap	2	8
Hobbyvereniging	1	4
Anders	4	16
Totaal	25	100

Grootte vereniging, actieve leden

Gemiddelde aantal verenigingsleden = 51

Gemiddelde aantal actieve verenigingsleden = 35

Oftewel: 69% van de leden is actief ($35/51 \cdot 100\%$)

Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 0 tot en 17 jaar	1	4
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 18 tot en met 55	9	36
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 55 +	3	12
Gemengd ledenbestand met alle leeftijdscategorieën	3	12
Gemengd ledenbestand met vooral de eerste twee leeftijdscategorie	1	4
Gemengd ledenbestand met vooral de laatste twee leeftijdscategorie	8	32
Totaal	25	100

Woonplaats verenigingsleden

Kunt u bij benadering aangeven hoeveel procent van de leden in de gemeente Rheden woont?

Gewogen naar aantal leden¹¹ blijkt dat 63% van de verenigingsleden in Rheden woont (ongewogen is dit percentage 62%; er is dus feitelijk geen verschil tussen grote en kleine verenigingen).

Noot 11 met gewogen wordt bedoeld dat een vereniging met 1000 leden 10 keer zwaarder telt voor het berekenen van het gemiddelde percentage dan een vereniging met 100 leden.

2 Optredens en uitvoeringen

Deelname festival of concours

Neemt uw vereniging wel eens deel aan een festival of concours?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	14	56
ja	11	44
Totaal	25	100

Frequentie deelname festivals of concoursen

Zo ja, hoe vaak gemiddeld per jaar (Aantallen en percentages van degene die wel eens deelnemen aan festival of concours (minus 1 want die heeft deze vraag niet ingevuld))

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Minder dan één keer per jaar	3	30
Één keer per jaar	5	50
Meer dan één keer per jaar ¹²	2	20
Totaal	10	100

Individuele presentaties

Geeft uw vereniging wel eens zelfstandig een presentatie of optreden?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	1	4
ja	24	96
Totaal	25	100

Frequentie individuele presentaties

Hoe vaak per jaar geeft uw vereniging zelfstandige presentaties?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
1 t/m 5 keer	13	54
6 t/m 10 keer	5	21
11 t/m 15 keer	3	13
16 t/m 20 keer	2	8
Meer dan 20 keer	1	4
Totaal	24	100

Locatie individuele presentaties

Waar worden de zelfstandige presentaties gegeven?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Voornamelijk binnen de gemeente Rheden	14	58
Zowel binnen de gemeente als daarbuiten	10	42
Totaal	24	100

Publiek individuele presentaties

Waaruit bestaat het publiek van de zelfstandige presentaties?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Zowel familie en vrienden als belangstellenden	17	71
Voornamelijk belangstellenden	7	29
Totaal	24	100

Noot 12 één van de verenigingen geeft gemiddeld 35 optredens per jaar.

Aantal bezoekers individuele presentaties

Kunt u bij benadering aangeven hoeveel bezoekers de zelfstandige presentaties gemiddeld trekken?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Minder dan 100 bezoekers	9	39
100 t/m 250	8	35
251 t/m 500	4	17
501 en meer	2	9
Totaal	23 ¹³	100

3 Samenwerking

Op welke punten vindt er samenwerking met andere verenigingen plaats? (meerdere antwoorden mogelijk)¹⁴

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Maakt gebruik van (oefen)ruimte van andere verenigingen of stelt eigen oefenruimte beschikbaar	6	24
Leent materiaal en/of instrumenten uit aan andere vereniging of leent zelf van hen	8	32
Organiseert met andere verenigingen gemeenschappelijk optredens	8	32
Neemt deel aan festivals of concoursen waar ook andere verenigingen optreden	7	28
Anders	4	16
Geen samenwerking	■	4

4 Ondersteuning, professionaliteit en eigen inkomsten

Professionele ondersteuning

Maakt uw vereniging voor de verenigingsactiviteiten gebruik van professionele begeleiders (vrijwillig dan wel betaald)?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	4	16
ja	21	84
Totaal	25	100

Professionaliteit

In welke omschrijving herkent u zich als vereniging het meest?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Amateur vereniging	21	88
Semi-professionele vereniging	■	4
Professionele vereniging	■	4
Totaal	24	100

Eigen inkomsten

Genereert uw vereniging eigen middelen (meerdere antwoorden mogelijk)?¹⁵

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Ja middels, sponsoring	11	44
Ja, middels contributie	22	88
Ja, middels inzamelingsacties	8	32
Ja, middels entree	6	24
Ja, via andere kanalen	8	32

Noot 13 dit is geen 24 omdat een respondent die wel presentaties gaf niet heeft ingevuld hoeveel bezoekers de voorstelling gemiddeld trekt.

Noot 14 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.

Noot 15 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.

Draagkracht

Is er voldoende professionele begeleiding, vrijwilligerondersteuning, materiaal/middelen/instrumenten, presentatiemogelijkheden, oefenruimtes, financiële middelen om de verenigingsactiviteiten naar behoren uit te oefenen (meerdere antwoorden mogelijk)? ¹⁶

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Ja	9	36
Nee, onvoldoende professionele begeleiding	3	12
Nee, onvoldoende ondersteuning door vrijwilligers	4	16
Nee, onvoldoende middelen/instrumenten	3	12
Nee, onvoldoende presentatie mogelijkheden	4	16
Nee, onvoldoende oefenruimte	1	4
Nee, onvoldoende financiële middelen	12	48

5 Rol gemeente voor het verenigingsleven

Kunt u aangeven wat de rol van de gemeente voor uw vereniging zou moeten zijn op het gebied van amateurkunst?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
De gemeente speelt geen rol, verenigingen draaien op eigen middelen	1	4
De gemeente heeft de taak op beperkte schaal de amateurkunst te faciliteren, bijvoorbeeld door incidentele subsidies voor festivals of individuele bijdragen aan verenigingen voor speciale behoeftes.	8	32
De gemeente heeft de taak de amateurkunst structureel te ondersteunen, door bijvoorbeeld regelmatig subsidies te verstrekken en daar waar nodig ook middelen als oefenruimtes ter beschikking te stellen	15	60
Anders	1	4
Totaal	25	100

Noot 16 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.

Bijlage 6 Resultaten enquête niet-gesubsidieerde verenigingen

Opmerking vooraf

De respons is laag; 7 van de 25 niet gesubsidieerde verenigingen hebben gereageerd (een respons van 28%). Gezien deze geringe respons is het vermelden van de percentages (in de laatste kolom) niet betekenisvol, voor de volledigheid staan ze erbij.

Sommige respondenten hebben niet alle vragen beantwoord. In de tabellen is dat zichtbaar (het totaal aantal respondenten in de tweede kolom is niet 7).

Verenigingsprofiel

Type vereniging

Tot welk type rekent u uw vereniging?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Fanfare korps/Harmonieorkest	-	-
Zangkoor	4	57
Orkest	-	-
Toneelgezelschap	1	14
Hobbyvereniging	-	-
Anders, namelijk	2	29
Totaal	7	100

Grootte vereniging, actieve leden

Gemiddelde aantal verenigingsleden = 94

Gemiddelde aantal actieve verenigingsleden = 28 (gebaseerd op gegevens van 6 verenigingen want één vereniging heeft niet geantwoord)

86% van de verenigingsleden is actief (berekend op basis van 6 verenigingen)

Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 0 tot en 17 jaar	-	-
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 18 tot en met 55	3	50
Voornamelijk leden in de leeftijdscategorie 55+	1	14
Gemengd ledenbestand met alle leeftijdscategorieën	1	14
Gemengd ledenbestand met vooral de eerste twee leeftijdscategorie	-	-
Gemengd ledenbestand met vooral de laatste twee leeftijdscategorie	1	14
Totaal	6	100

Woonplaats verenigingsleden

Kunt u bij benadering aangeven hoeveel procent van de leden in de gemeente Rheden woont?

Gewogen naar aantal leden¹⁷ blijkt dat 87% van de verenigingsleden in Rheden woont (ongewogen is dit percentage 86%; er is dus feitelijk geen verschil tussen grote en kleine verenigingen).

Noot 17 met gewogen bedoel ik dat een vereniging met 1000 leden 10 keer zwaarder telt voor het berekenen van het gemiddelde percentage dan een vereniging met 100 leden.

1 Optredens en uitvoeringen

Deelname festival of concours

Neemt uw vereniging wel eens deel aan een festival of concours?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	6	86
ja	1	14
Totaal	7	100

Frequentie deelname festivals of concoursen

Zo ja hoe vaak gemiddeld per jaar (Aantallen en percentages van degene die wel eens deelnemen aan festival of concours)

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Minder dan één keer per jaar	-	
Één keer per jaar	1	100
Meer dan één keer per jaar ¹⁸	-	
Totaal	1	100

Individuele presentaties

Geeft uw vereniging wel eens zelfstandig een presentatie of optreden?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	0	-
ja	7	100
Totaal	7	100

Frequentie individuele presentaties

Hoe vaak per jaar geeft uw vereniging zelfstandige presentaties?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
1 t/m 5 keer	3	43
6 t/m 10 keer	2	29
11 t/m 15 keer	1	14
16 t/m 20 keer	1	14
Meer dan 20 keer	-	
Totaal	7	100

Locatie individuele presentaties

Waar worden de zelfstandige presentaties gegeven?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Voornamelijk binnen de gemeente Rheden	4	57
Zowel binnen de gemeente als daarbuiten	3	43
Totaal	7	100

Publiek individuele presentaties

Waaruit bestaat het publiek van de zelfstandige presentaties?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Zowel familie en vrienden als belangstellenden	2	33
Voornamelijk belangstellenden	4	67
Totaal	6	100

Noot 18 één van de verenigingen die aangeeft meer dan één keer per jaar deel te nemen, geeft gemiddeld maar liefst 35 optredens.

Aantal bezoekers individuele presentaties

Kunt u bij benadering aangeven hoeveel bezoekers de zelfstandige presentaties gemiddeld trekken?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Minder dan 100 bezoekers	4	67
100 t/m 250	2	33
251 t/m 500	-	-
501 en meer	-	-
Totaal	6	100

1 Samenwerking

Op welke punten vindt er samenwerking met andere verenigingen plaats? (meerdere antwoorden mogelijk)¹⁹

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Maakt gebruik van (oefen)ruimte van andere verenigingen of stelt eigen oefenruimte beschikbaar	-	-
Leent materiaal en/of instrumenten uit aan andere vereniging of leent zelf van hen	-	-
Organiseert met andere verenigingen gemeenschappelijk optredens	2	29
Neemt deel aan festivals of concoursen waar ook andere verenigingen optreden	-	-
Anders	1	14
Geen samenwerking	4	57

2 Ondersteuning, professionaliteit en eigen inkomsten

Professionele ondersteuning

Maakt uw vereniging voor de verenigingsactiviteiten gebruik van professionele begeleiders (vrijwillig dan wel betaald)?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
nee	3	43
ja	4	57
Totaal	7	100

Professionaliteit

In welke omschrijving herkent u zich als vereniging het meest?

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Amateur vereniging	6	100
Semi-professionele vereniging	-	-
Professionele vereniging	-	-
Totaal	6	100

Eigen inkomsten

Genereert uw vereniging eigen middelen (meerdere antwoorden mogelijk)?²⁰

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Ja middels, sponsoring	2	29
Ja, middels contributie	7	100
Ja, middels inzamelingsacties	2	29
Ja, middels entree	-	-
Ja, via andere kanalen	-	-

Noot 19 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.
Noot 20 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.

Draagkracht

Is er voldoende professionele begeleiding, vrijwilligerondersteuning, materiaal/middelen/instrumenten, presentatiemogelijkheden, oefenruimtes, financiële middelen om de verenigingsactiviteiten naar behoren uit te oefenen (meerdere antwoorden mogelijk)? ²¹

	AANTAL VERENIGINGEN	%
Ja	4	57
Nee, onvoldoende professionele begeleiding	-	-
Nee, onvoldoende ondersteuning door vrijwilligers	1	14
Nee, onvoldoende middelen/instrumenten	1	14
Nee, onvoldoende presentatie mogelijkheden	-	-
Nee, onvoldoende oefenruimte	1	14
Nee, onvoldoende financiële middelen	1	14

3 Rol gemeente voor het verenigingsleven

Kunt u aangeven wat de rol van de gemeente voor uw vereniging zou moeten zijn op het gebied van amateurkunst?²²

	AANTAL VERENIGINGEN	%
De gemeente speelt geen rol, verenigingen draaien op eigen middelen	-	-
De gemeente heeft de taak op beperkte schaal de amateurkunst te faciliteren, bijvoorbeeld door incidentele subsidies voor festivals of individuele bijdragen aan verenigingen voor speciale behoeftes.	5	71
De gemeente heeft de taak de amateurkunst structureel te ondersteunen, door bijvoorbeeld regelmatig subsidies te verstrekken en daar waar nodig ook middelen als oefenruimtes ter beschikking te stellen	3	43
Anders, namelijk...	-	-

Noot 21 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.
Noot 22 De kolommen tellen niet op tot 100% omdat er meerdere antwoorden mogelijk waren.